

**DEĞER EĞİTİMİ KONUSUNDA ANAOKULLARININ SINIF KİTAPLIKLARINDA
BULUNAN HİKAYE KİTAPLARININ İNCELENMESİ**

**ANALYSIS OF STORYBOOKS FROM KINDERGARTENS CLASS LIBRARY IN TERMS OF
VALUES EDUCATION**

Bil.Uz. Zeynep BİLDİRİCİ

The British International School İstanbul, zeynepbildirici@gmail.com, İstanbul/Türkiye

Dr. Şenay BULUT PEDÜK

sbpeduk@yahoo.com, Edirne/Türkiye

ÖZ

Okul öncesi dönem, çocuğun bilişsel, sosyal, duygusal ve ahlak gelişiminin temelidir. Özellikle sosyal ve ahlaki gelişim, bu süreçte edinilen değerlerin oluşumuna katkı sağlayarak, gelecekte oluşacak kişiliği şekillendirmektedir. Değerlerin çocuklara kazandırılmasında hikayeler etkili bir şekilde kullanılmaktadır. Bu nedenle araştırmanın amacı anaokullarının sınıf kitaplıklarındaki hikaye kitaplarının hangi değerleri içerdiği ve bu değerlerin kategorik ve nitelik bakımından anlamlı özellikler taşıyıp taşımadığının tespit edilmesi olarak belirlenmiştir. Araştırmada İstanbul'un farklı sosyo ekonomik düzeyindeki bölgelerinde faaliyet gösteren dört anaokulunun kütüphanesinden rastgele seçilen 78 hikaye kitabı içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda, anaokullarının sınıf kitaplıklarındaki hikayelerin, en çok mutluluk, sevgi, yardımlaşma, nezaket ve paylaşma değerlerini içerdiği, en az ise Hoşgörü, Minnettarlık, Tasarruf, Ulus Sevgisi ve Vatanseverlik değerlerini içerdiği tespit edilmiştir. Değerler kategorik olarak incelendiğinde Ahlaki Değerler, Kişisel Değerler, Sosyal Değerler, Milli Değerler, Dini Değerler, Evrensel değerler ve Aile Değerleri olmak üzere yedi kategori altında toplandığı, frekans ve yüzdeleri dikkate alındığında ise, en sık Kişisel ve Sosyal Değerler kategorilerinde, en az sayıda ise Milli değerler ve Dini Değerler kategorilerinde değerlere yer verildiği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Eğitim, Değerler Eğitimi, Sınıf Kitaplığı, Hikaye.

ABSTRACT

Preschool period is the base for cognitive, social, emotional and moral development of the child. Especially social and moral development shape the future personality by contributing building values in this process. Stories are used effectively in teaching values to children. For this reason the aim of this study is to determine which values are contained in the story books in kindergartens and whether these values have significant categorical and qualitative characteristics. 78 story books randomly chosen from class libraries of kindergartens from different socio-economic status in İstanbul were analyzed by content analysis. As a result, it is found that books contain values like happiness, love, helpfulness, kindness and sharing most and contain values like tolerance, gratitude, savingness, love of nation, patriotism least. When values were analyzed categorically, it is found that there are seven categories: moral values, personal values, social values, national values, religious values, universal values and family values. Statically, personal and social values were included mostly and national and religious values were included leastly.

Key Words: Pre-school Education, Values Education, Class Library, Storybooks.

1. GİRİŞ

Değerler, kişinin kendisinin (güzellik, hakikat, sevgi, dürüstlük ve sadakat gibi) 'iyi' olarak kabul ettiği kişisel veya sosyal tercihler olarak tanımlanır. Değerler, karar verme ya da inançların ya da eylemin değerlendirilmesinde davranışa genel bakış ya da yeniden düzenleme noktaları gibi davranan ilkelere, temel inançlara, ideallere, standartlara ya da yaşam öykülerine atıfta bulunur (Helsitead, 1996). Değerler sürekli ve tekrar tekrar hareket ettiğimiz, seçtiğimiz öncelikleri yansıtan hayatımızda önem verdiğimiz ideallerdir. Değerler bilinçli ya da bilinçsiz olarak hayatımızın tüm yönlerini etkiler ve zorluklar karşısında aldığımız kararlara, izlediğimiz yollara etki ederek verdiğimiz yanıtların kalitesini de belirlerler (Quisumbing & Leo, 2005). Bu nedenle kişinin kişisel bütünlüğü ve kişiselliği ile yakından ilişkilidir (Helsitead, 1996). Değerler,

insanların yaptıklarıyla en fazla görünür. Değerler eğitimi, yaşamın önemli bir parçasıdır (Freakley, Burgh & Macsporrان, 2008). Değer sistemleri nispeten kalıcıdır. Aynı zamanda, gelişme, sosyal koşullar ve kişilerarası ilişkilerin ortak bir sonucu olarak değişim geçirir (Roceach & Regan, 1980). Toplumsal değişimde yaşanan hız ise gerek değerlerin korunumunda gerekse yeni yetişen nesillere aktarımında etkin yolların kullanılmasını zorunlu hale getirmektedir. Özellikle okullar, her insanın sahip olması gereken sevgi, hoşgörü, cesaret, saygı, mutluluk, kendine güven gibi değerlerin desteklenmesinde büyük rol oynamaktadır. Topluluklar bu değerlerle eğitim almalıdır. Çocuklara pozitif değerler verilirse toplum için olumlu bir gelecek negatif değerler verilirse olumsuz bir geleceğe zemin hazırlanır (Cafoglu & Somuncuoğlu, 2000). Bu nedenle değer eğitimi, bir eğitim kurumunun ya da topluluğun karakter vizyonuna yardımcı olan bir konudur (Erkowitz & Bier 2005).

Çocukların değer yönelimleri büyük ölçüde formal eğitim çağına gelene kadar belirlenir. Yaşam boyu huzurlu, şiddet içermeyen etkinliklere, kişiye ve başkalarına saygıya, çeşitliliğin kabulüne yönelik ilk adımlar, çocukluk çağında doğal olarak başlar ve bilişsel, duyuşsal çevreyle etkileşimle yerleşir (United Nations Educational, Scientific, And Cultural Organization Report, 2000). Çocukların bilişsel gelişimlerine paralel olarak değer kavramları da gelişir. Çünkü değerler soyut kavramlardır. Çocuklar yaşamlarını zihinsel gelişimleri çerçevesinde yapılandırır. Bu yapılandırma süreci doğrudan yönlendirilmekten ziyade, biyolojik, kültürel ve yaşam deneyimleri etkileşimi ile şekillenir (Gönen, 2015). Okulun bu süreçte en önemli görevi sistematik ve bilinçli bir şekilde değerlerin kazanılmasını sağlamaktır. Okul öncesi eğitim kurumları erken dönemde karşımıza ilk çıkan kurumlardır. Okul öncesi eğitim, çocukların tüm gelişim alanlarının hızlı gelişmesi yanında sosyal, duygusal alandaki gelişimle birlikte, birey olarak kendisinin farkına varmasını ve sosyalleşmesinin kapılarını aralar. Çocuk çevrenin de etkisiyle hayat boyu devam edecek davranış kalıpları edinmeye başlar.

Okul öncesi eğitim kurumuna giriş, çocuğun kendi dünyasında deneyimlerle büyük değişikliklere neden olur. Okul öncesi kurumun sosyal ortamı, evden oldukça farklıdır. Zamanla çocuklar, ortak ilgilerini keşfederler ve ortak akran kültür içerisinde çocuklar birbirleriyle etkileşimler kurarak gelişirler. Okul öncesi dönemdeki çocuklar, kendilerine has doğru-yanlış, iyi-kötü gibi inanç ve değerlerini oluştururlar ve başkalarıyla olan etkileşimlerinde bunları kullanmaktadırlar (Oğuzhan Kıldan, 2011). Genelde çocuklardan ahlaki değer ve normları öğrenmeleri beklenmektedir. Ancak eğitimcilerin, okul öncesi dönemde ortaya çıkan değer konularında çocuklarla bilinçli bir şekilde çalışmalarını ve onların ifadelerine de duyarlılık göstermeleri gerekmektedir.

Okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan eğitim programlarında çocuğun tüm gelişim alanları birlikte ele alınırken içinde yer aldıkları toplumun değerlerini tanımaları, evrensel ve toplumsal değerleri benimsemeleri gerektiği vurgulanmaktadır (Güler&Dereli&Hazar, 2010). Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 2010 yılında 2010/53 No' lu ilk ders genelgesinde "Okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretimde görevli öğretmenlerimiz, rehber öğretmenler ile eğitim yöneticilerimizin rehberliği ve desteğiyle ders içi ve ders dışında, değerler eğitimine yönelik faaliyetler gerçekleştireceği belirtilmiştir. Genelgede, eğitimin içeriği illerde oluşturulan, "değerler eğitimi komisyonlarının" yetkisine verilmiştir. İllerdeki komisyonlar, yıl boyunca işlenecek değerleri ve zamanlarını belirlemekte olup her ilde farklı değerlere yer verilebilmektedir. Ancak genelge doğrultusunda değerler eğitiminin planlı bir şekilde yürütülmesi sağlanmıştır (Değerler Eğitimi Yönergesi

http://mebk12.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/34/39/749197/dosyalar/2015_02/09093609_degerleregitimi.pdf).

Okul öncesi eğitim programında da sosyal duygusal gelişim alanı ve diğer gelişim alanları kazanımları ile değerler eğitimine yer verilmiştir. Programların uygulanabilirliği için sadece yazılmış olması yetmez, fiziksel ortamın uygun, donanımın da yeterli olması gerekmektedir. Nitelikli bir eğitim için iyi yetiştirilmiş öğretmenlerin, uygun eğitim programlarının ve fiziksel ortamın bir araya gelmesi gerekmektedir. Okul öncesi eğitim kurumunun eğitim ortamları planlanırken öncelikle işlevsel gerekliliği göz önünde bulundurulmalıdır. Bu kurumların henüz gelişmekte olan çocuklara eğitim sağlayacağı, çocukların gelişimlerini, davranışlarını, onların birbirleriyle ve yetişkinlerle kurdukları ilişkiyi ve öğrenmelerini etkileyeceği göz önüne alınarak binanın ve eğitim ortamlarının düzenlenmesine önem gösterilmelidir (Demiriz & Karadağ & Ulutaş, 2003).

Sınıf düzeni ve sınıf içerisindeki materyallerin eğitim programlarındaki kazanımlara yönelik olması önemlidir. Eğitim ortamlarının düzeninden, çocukların organize oluş biçimlerine, duvar boyasından öğretici materyallere, özel köşelere, kitaplık ve kitaplığın içinde yer alan basılı materyallere önem vererek özenle tercih etmelidir. Kitaplar çocuğun ileriki yaşamı için birikim edinmelerini sağlayan, pek çok bilgiyi, insanlar arasındaki ilişkileri sunan, bu yolla çocuğun bakış açısını genişleten eğitim sürecinde önemli yeri olan uyarıcı kaynaklardır (Oğuzkan & Tezcan & Tür & Demiral, 1999).

Çocuklar hikayelerle eğlenirler. Hikayeler, aynı zamanda bir çocuğun hayal gücünü ve yaratıcı düşünme becerilerini geliştirir; ona yaşamı, doğayı, insanları ve çevresini tanıyabilme olanağı sağlar. Öyküleri dinlerken çocuğun dil becerileri bilinçsizce gelişirken, dil kültüre dayalı olarak bilinçliliğin ulusal ve evrensel değerlere karşı uyanmasını sağlar (Bağcı, 2013) Bu nedenle çocukları hikayeler yoluyla eğitmek, istenen davranışları geliştirmelerine olanak tanıyan en iyi stratejidir. Hikayeler, çocukların sınırlı yaşam tecrübelerini zenginleştirir, onlara kişiliğin çeşitliliğini karakterler yoluyla düşünmeye ve halen gelişmekte olan değer yargılarının açıklığa kavuşturulmasına karakterler yoluyla çeşitli kişiliklerin üzerine düşünme fırsatı verir (Sallabaş, 2013). Çocukların gelişim özellikleri temele alınarak hazırlanan hikaye kitapları çocuğun eğitilmesinde dinleme becerisinden fazlasıyla yararlanma yollarından biridir. Çocukta olumlu davranış ve tutum geliştirme etkinliklerinde daha çok öyküleyici metinlere yer verilebilmektedir (Tuğrul ve Feyman, 2006).

Okul öncesi eğitim ortamlarında kitap merkezi ya da eğitim programında Türkçe etkinliklerine yer verilmektedir. Sınıfta bulunan kitap merkezinin düzenlenmesine önem verilmelidir. Kitap merkezine kitap seçiminde özensiz davranıldığı gözlenmektedir. Zaman zaman kitap merkezindeki basılı eserlerde çocuğa kazandırılması düşünülen amaçlardan uzaklaşıldığı ya da düşünülmediği görülmektedir. Örneğin değerler açısından kitap merkezindeki kitapların belli kategorilere yığılması ya da eksik yer verilmesi, yazar, yayınevi veya öğretmenler tarafından değer kavramına farklı, eksik ya da dar kapsamlı bakılmasından kaynaklanabilmektedir (Uzunkol, 2014).

Değer kavramı, insanların davranışlarını yönlendiren içsel bir kavramdır. Kazanımında kullanılan yöntemler farklılaşmaktadır. Değerler eğitiminin sınıf temelli uygulamalarında, “Özellik Yaklaşımında” davranış olarak değerler ortaya konulmakta, önceden belirlenmiş değerler veya nitelikleri, ahlaki – yaşamsal öyküler yoluyla doğrudan ya da dolaylı öğretim ile geliştirmek amaçlanırken, “Değerleri Tanımlama” yaklaşımında, öğrencilerin kendi değerlerinin farkına varmaları üzerine odaklanılmaktadır. Bilişsel gelişim yaklaşımlarında ise farklı seviyelerdeki ahlaki sorunları çözmeye yönelik tartışmalar ön planda tutulurken, rol oynama yaklaşımında verilen senaryoya çözüm oluşturularak ve doğaçlama fikir alış verişi yapılarak birey kendinin ve başkalarının farkına varması sağlanır (Uyanık Balat & Balaban Dağal, 2011).

Literatürde çocuk edebiyatı ürünlerini değerler eğitimi açısından inceleyen çalışmalara rastlanmaktadır. Bunlardan bazıları:

Karatay (2011) çalışmasında temel eğitim çağındaki çocukların ilgi alanına giren ve Millî Eğitim Bakanlığı tarafından okunması tavsiye edilen öyküleyici yerli ve yabancı onar adet eserdeki “Adalet, Aile Birliği, Bağımsızlık, Barış, Bilimsellik, Çalışkanlık, Dayanışma, Dini Değerler, Duyarlılık, Dürüstlük, Estetik, Hoşgörü, Misafirperverlik, Özgürlük, Sağlıklı Olma, Saygı, Sevgi, Sorumluluk, Temizlik, Vatanseverlik, Yardımseverlik” değerlerinin işlenme sıklığını incelemiştir.

Şahin (2014), “Okul Öncesi Dönem Çocuk Kitaplarında Görsel Bir Uyarıcı Olarak Resim” isimli çalışmasında öğretici ve yazınsal nitelikli çocuk kitaplarını ele almış ve çocuğun duyarlılık eğitimi de içine alan bilişsel ve duyuşsal sürecine katkıda bulunan nitelikli kitap örneklerine yer vermiştir.

Al-Hooli (2012) Anaokulu Programı ile Ahlak Değerlerini Öğrenmek ve Öğretmek "adlı makalesinde Sınıf içi ve sınıf dışı etkinlikler sırasında öğretmenlerin katılımı ve çocuklar ile etkileşimi Anaokulu Ahlak Değeri Anketi ile değerlendirmiştir. Araştırmacılar sekiz boyutu üzerinde durmuş: doğruluk, dürüstlük, şükran, sadakat, makulluk, adalet, merhamet ve sabır. Bu boyutların her biri, her çocuğun ahlak düzeyini değerlendirmek için birkaç varsayımsal duruma dâhil edilmiştir. Çalışma sonucunda sekiz boyutun her birinde öğrencilerin% 50'den fazlasının yüksek ahlak gösterdiği saptanmıştır.

Dirican ve Dağlıoğlu (2014) çalışmalarında Türk yazarlar tarafından yazılmış resimli hikâye kitaplarında yer alan temel insani değerlerin neler olduğunu ve yer verilme oranlarını incelemiştir.

Okul öncesi çağı çocukları ve değerlerle ilgili araştırmalar incelendiğinde genellikle çalışmaların değerlerin aktarımı çerçevesinde yoğunlaştığı görülmektedir. Sınıf içi kitaplıklardaki hikaye kitaplarının okunması okul öncesi çağında sıklıkla kullanılan bir etkinlik olmasına karşın, sınıf kitaplıklarında yer alan hikaye kitaplarının değer içeriklerine ilişkin yapılmış çalışmaya rastlanmamaktadır. Bu nedenle okul öncesi kurumlarındaki sınıf kitaplıklarında yer alan hikaye kitaplarının kazandırmayı hedefledikleri değerler açısından incelenmesi çalışmanın amacı olarak belirlenmiştir. Bu bağlamda, aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranmıştır.

Anaokullarının sınıf içi kitaplıklarındaki Hikaye kitaplarının hangi değerleri kapsadığı araştırmanın ana problemini oluşturmaktadır. Araştırmada bu soruya aşağıdaki alt başlıklarda cevap aranmaya çalışılmıştır.

- Hikayelerde kaç farklı değer yer almaktadır?
- Hangi değerler hikayelerde ne kadar sıklıkla aktarılmaktadır?
- Hikayelerle aktarılan değerler nitelik bakımından kategorik özellik taşıyorlar mı?
- Hikayelerde aktarılan değerler değer çeşitliliği ve kategorileri bakımından MEB Okul Öncesi Eğitim Programında yer alan değerler listesiyle özdeşleşiyor mu?
- Değer aktarımlarında kullanılan farklı yöntemler neler?

2. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

Dört farklı okulöncesi eğitim kurumunun sınıf kitaplıklarında bulunan çocuklara yönelik hikâye kitaplarındaki değerlerin neler olduğu ve değerlere ne kadar yer verildiğini belirlemek amacıyla yapılan bu araştırmada betimsel model kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analizinde ise içerik analizine başvurulmuştur. İçerik analizi, bir metindeki verilerin belli bir kodlama kuralı dahilinde oluşturulan kategorilere yerleştirildiği tekniktir(Yıldırım ve Şimşek, 2011).

2.1. Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu oluşturulurken, farklı sosyal-ekonomik seviyelere sahip dört anaokulundan (her birinden 20 hikaye kitabı) uygun örnekleme yöntemine göre rastgele 80 öykü kitabı seçilmiş. Seçilen iki kitabın aynı olması nedeni ile çalışmaya alınmayarak 78 hikaye kitabı çalışma grubunu oluşturmuştur.

2.2 Veri Toplama Aracı

İçerik analizi yönteminde veriler arasında yer alan sözcük, cümle ya da paragraf gibi anlamlı bölümlere isim verilerek kodlama yapılabilir (Yıldırım & Şimşek, 2011). Araştırmada çözümleme birimi olarak sözcük kullanılmıştır. İçerik analizinde, toplanan ham veriler kategorileştirilerek sistemli verilere dönüştürülmektedir. Bu nedenle kategorileştirme, içerik analizinin çok önemli bir aşamasıdır. Kategorileştirme işlemi önceden veya metin incelenirken oluşturulabilir (Elo & Kynagas, 2008). Bu çalışmada kategorileştirme işlemi araştırmacılar tarafından literatür taranarak bir kısmı önceden belirlenmiş bir kısmı ise metin incelemeleri sırasında oluşturulmuştur.

2.3. Verilerin Değerlendirilmesi

Çocuk kitaplarındaki metinler iki ayrı araştırmacı tarafından ayrı zamanlarda incelenerek sözcükler ve cümlelerin altında yatan değerlerin bir listesi oluşturulmuştur. Oluşturulan ayrı listeler, karşılaştırılarak ortak bir liste oluşturulmuştur, değerlerin anlamı üzerinde tartışılmış, değer ifade etmeyen cümleler kapsam dışında tutulmuştur. Son listedeki değerler nitelik bakımından incelenerek kategoriler listesi oluşturulmuştur. Hikayelerde yer alan 46 farklı değer nitelik bakımından incelendiğinde Ahlaki Değerler, Sosyal Değerler, Kişisel Değerler, Milli Değerler, Dini Değerler, Evrensel Değerler ve Aile Değerleri olmak üzere 7 kategori altında toplanmıştır.

Bu süreçte hikayelerde olumlu halde verilen değer ifadeleri dikkate alınmış, olumsuz şekilde yer verilen değer ifadeleri ve mecazi ifadeler yolu ile değerlerin verilme durumunu belirtmek için ayrı bir kategori belirtilmiştir. Örneğin, arkadaşlık değeri anlatılırken yalnızlık kavramı üzerinden aktarılabilir.

Nitel araştırmalar için dış güvenilirlik yerine ‘zamana bağlı güvenilirlik’, iç güvenilirlik yerine ise ‘gözleme bağlı güvenilirlik’ kavramları kullanılabilmektedir. Zamana bağlı güvenilirlik, ölçülen olgunun geçen zaman içinde aynı biçimde ölçülmesi anlamına gelirken gözleme bağlı güvenilirlik aynı zaman dilimi içinde birden fazla araştırmacının bir olgu ya da olayı aynı biçimde ölçmesi demektir (Yıldırım & Şimşek, 2011). Bu araştırmada iki araştırmacı tarafından farklı zamanlarda verilerin kodlanması, zamana bağlı güvenilirliği sağlamak için yapılmıştır. Birinci kodlamada iki araştırmacının birinde gözden kaçan veriler ikinci kodlamada tespit edilerek bunlar da araştırmaya dahil edilmiştir. İki araştırmacının bir olguyu aynı biçimde ölçmesi ile iç güvenilirlik sağlanmıştır. Ayrıca gözleme bağlı güvenilirliği sağlamak için, değerlerle ilgili oluşturulan kategoriler bu alanda uzman bir öğretim üyesi tarafından kontrol edilerek doğrulanmıştır.

3. BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırmanın amacı çerçevesinde elde edilen 78 hikaye kitabına ait bulgulara ilişkin veriler aşağıda verilmiştir.

3.1. Hikayelerde Yer Alan Değerler ve Yer Alma Sıklığı

İncelenen 78 hikaye kitabında 46 ayrı değer yer aldığı tespit edilmiştir. Bu değerler arasında bazı değerler diğerlerine nazaran daha çok sayıda kitapta yer alırken, kimi değerlerin neredeyse hiç- yok denecek kadar sayıda kitapta yer aldığı görülmektedir. Bu değerlerin isimleri ve yer alma sıklıkları Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Öykü kitaplarındaki değerler ve frekansları

Değerler	F	Değerler	F
Mutluluk	58	Sağlığa önem verme	14
Sevgi	57	İyilik halini sorma	13
Yardıms severlik	42	Farkında olma	13
Nezakat	41	Cesaret	12
Paylaşma	34	Düzenlilik	12
Mücadele etme	33	Demokrasi	11
Dostluk	27	Temizlik	9
Selamlama	25	Dürüstlük	9
Duyarlılık	24	Liderlik	9
Çalışkanlık	23	Kararların sonuçlarını göz önünde tutma	9
Kendini kabul etme	22	Takım bilinci	8
Aile birliği	19	Müziğe vurgu	8
Olumluluk	18	Özgürlük	7
Saygı	17	Sabır	7
Adalet	16	Ödül	7
Öz güven	16	Mütevazilik	7
Estetik	16	Doğa ve Çevre	6
Misafirperverlik	16	Allah sevgisi	6
Sorumluluk	15	Hoşgörü	5
Güven	15	Minnettarlık	5
Empati	14	Tasarruf	2
Barış	14	Ulus sevgisi	2
Girişimcilik	14	Vatanseverlik	1

Tablo 1’deki değerleri incelediğimizde en çok kullanılan değer Mutluluk (f=58) olduğu görülmektedir. Bu bulgu Akyol (2012)’un resimli çocuk kitaplarında kişisel, kişiler arası ve toplumsal değerleri bulmaya yönelik yaptığı çalışmayla benzeşmektedir. Bu değeri Sevgi (f=57) değeri izlemektedir. Dirican & Dağlıoğlu (2014)’da resimli çocuk kitaplarında en yüksek oranda sevgi değerini bulmuşlar ve yine Akyol (2012)’un çalışmasında en çok yer verilen kişiler arası değer “Sevgi” olduğu tespit edilmiştir.

Okul öncesi çocuklarının duygusal ihtiyaçlarının başında sevme ve sevilme gelir. Bu nedenle bu yaş döneminde anne, kardeş, aile sevgisi, olağanüstü ve gizemli olaylar ve doğa olayları, hayvanlar, gezi gibi konuları ele alınmalıdır (Karatay, 2011). İncelenen kitaplarda sevgi ve mutluluk değerlerinin bu kadar sıklıkla konu edilmesinin nedenini açıkladığı düşünülebilir. Buna ilaveten Veziroğlu & Gönen (2012)’in resimli çocuk kitaplarının MEB okul öncesi eğitim programındaki kazanımlara uygunluğunu inceledikleri çalışmalarında resimli çocuk kitaplarının sosyal-duygusal alanda karşıladığı kazanımların tüm alanlar içinde %28,0 ile en yüksek yüzdeye sahip olduğu bulgusu ve resimli çocuk kitaplarının hikâye türünde olması sebebiyle kitaplarda konu, tema ve karakterin bulunması, bu alana yönelik kazanımların daha yüksek oranda karşılanmış olduğu yorumu ile örtüşmektedir.

En yüksek frekansta yer alan sevgi ve mutluluk değerlerine karşılık en düşük frekansta Allah sevgisi (f= 6), Hoşgörü (f= 5), Minnettarlık (f= 5), Tasarruf (f= 2), Ulus sevgisi (f= 2) ve Vatanseverlik (f=1) değerlerinin yer alması ise oldukça dikkat çekicidir. Oysa Güler, Dereli & Hazar’ın (2013) ve Ogelman & Sarıkaya

(2015)'nın değerleri öğretmen görüşleri ile inceledikleri çalışmalarında, Okul öncesi dönem çocuklarına kazandırılması gereken değerler arasında hoşgörü değerine yer verdikleri görülmektedir. Bu durum sınıf öğretmenlerinin kitap seçerken değerleri dikkate almadıklarını ya da bu örneklem grubu içinde dikkate alınmadığı düşünülebilir.

3.2. Değer Sayılarına Göre Her Bir Hikayenin Değer Frekansı ve Tüm Hikayelerde Toplam Kaç Kez Değerlere Yer Verildiği

İncelenen her bir hikaye kitabında ayrı ayrı kaç farklı değere yer verildiği incelendiğinde 78 ayrı kitabın 46 farklı değere 761 kez yer verdiği saptanmıştır. Hikaye kitapları ve değer sayılarına ilişkin bulgular Tablo 2 de yer almaktadır.

Tablo 2. Değer sayısına göre her bir hikaye kitabının frekansı

Hikaye Kitapları	F	Hikaye Kitapları	F
Ari Maya	26	Trafik Oyunu	10
Çizmeli Kedi	19	Tavşanın Tembelliği	9
Neşeli Yüzler Ormanı	19	Ev Köpeği İle Kurt	9
Mizmiz Fil	18	Ali Baba Ve Kirk Haramiler	9
Her Zaman İstedığımız Olmaz	18	Balcın Bir Top Buluyor	9
Kitabımın Kuran Olduğunu Biliyorum	17	Zeynep	9
Bataklığa Gömülen Fil	15	Renkli Yün Çoraplar	9
Bremen Mizikacıları	15	Kral	8
Pofuduk Tavşan	15	Leylek İle Yavruları	8
Yavru Ördek	15	Yagmurun Rüyası	8
Zipzip'in Yaramazlığı	15	Korkunç Korkuluğun Korkusu	8
Evcil Hayvanlar	15	Aslanın Sarayı	8
Kısa Kuyruk	14	Üç Uçan Çocuk	8
Sonbahar Mevsimi Ne Güzel	14	Siyahköy	8
Pamuk Prensens	14	Küçük Deniz Kızı	8
Rüyadaki Kitap Perisi	14	Okula Geç Kaldım	7
Ormanlar Kralı	13	Sevgi En İyi İlaç	7
Annem Babam Nerede	13	Çiftlikte	7
Bülbülün Orkestrası	13	Çiftçi Köstebekın Kırmızı Traktörü	7
Uç Uç Böceği	13	Güzel Ve Çirkin	7
Pekşekerin Hayalleri	13	Uçan Kaplumbağa	7
Caner İle Ari	13	Aslan İle Tavşan	6
Paf İle Puf	13	Yaramaz Horoz	6
Üç Arkadaş	13	Şirkteki Şekiller	6
Uyuyan Güzel	12	Hakan	6
Minnoş Kedi	12	Pabucumun Bağı Çözüldü	5
İğne Satan Kirpi	11	Şirin Kedi	5
Deredeki Tehlike	11	Küçük Kurbağa	5
Arılar	11	Kedi İle Fareler	4
Kirk Yıllık Sirke	11	Minik Fare	4
Peter Pan	11	Tilki İle Leylek	3
Kral Aslan İle Fare	11	Aslan Ve Tavşan	3
Kralın Mühürü	11	Aslan İle İantçi Katir	2
Yüzme Yarışı	10	Balıkçı İle Yengeç	2
Winnie'nin Balkabağı	10	Köpek İle Timsah	2
Zeliş Oyuncaklarıyla Oynuyor	10	Kibirli Karga	2

Alaaddin Ve Sihirli Lamabasi	10	Ağustos Böceği Ile Karınca	1
At Ile Eşek	10	Nasrettin Hoca	1
Keloğlan Masallari	10		

Tablo 2'ye göre en fazla Arı Maya hikaye kitabında 26 farklı değer yer aldığı görülmüştür. Ağustos Böceği ile Nasrettin hoca hikaye kitaplarında sadece bir değere yer verildiği tespit edilmiştir. İncelenen kitapların büyük çoğunluğunun ise pek çok değeri kapsadığı görülmüştür. Bu bulgunun orijinal bir bulgu olduğu söylenebilir. Ancak bu durum değer sayısı olarak az sayıda değer içeren kitapların kullanılmaması anlamına gelmemektedir. Bazen tek bir değer vurgulanması daha etkili olarak o değer kazanılmasını sağlayabilir. Nitekim Okul öncesine yönelik değerlerin kazanımında ana fikir üzerinde durularak seçilen bir değer önemi anlatılmaya çalışılır. Bu konuda önemli olan, temanın amacın önüne geçmemesine dikkat etmektir (Karatay, 2011).

3.3. Hikayelerle Aktarılan Değer Kategorileri

Ahlaki Değerler, Sosyal Değerler, Kişisel Değerler, Milli Değerler, Dini Değerler, Evrensel Değerler ve Aile Değerleri olmak üzere 7 kategori altında hikayelerden elde edilen 46 değer toplanmıştır. Bu durum incelenen hikayelerin kategorik özellikler gösterdiğini ortaya koymaktadır. Kategori ve her bir kategorinin kapsadığı değerlerle, frekans ve yüzdelerine Tablo 3'te yer verilmiştir.

Tablo 3. Her bir kategori kapsamına giren değerler, frekans ve yüzdeleri

Değer Kategorileri	Değerler	F	%
Kişisel Değerler	Çalışkanlık, Tasarruf, Liderlik, Öz Güven, Cesaret, Mutluluk, Mücadele, Estetik, Düzenlilik, Temizlik, Sağlığa Önem Verme, Kendini Kabul Etme, Kararların Sonuçlarını Göz Önünde Tutma, Olumluluk	253	33,37
Sosyal Değerler	Dostluk, Misafirperverlik, Selamlama, Takım Bilinci, Nezaket, Güven, Paylaşma, Duyarlılık, Empati, Farkında Olma, Adalet-Adil Olmak, Sorumluluk	248	32,71
Evrensel Değerler	Barış, Demokrasi, Girişimcilik, Sevgi, Özgürlük, Doğa ve Çevre, Müziğe vurgu, Ödül	124	16,35
Ahlaki Değerler	Saygı, Mütevazilik, Dürüstlük, Hoşgörü, Yardımseverlik, İyilik halini sorma	93	12,26
Aile Değerleri	Aile birliği	19	2,50
Dini Değerler	Sabır, Minnettarlık, Allah Sevgisi	18	2,37
Milli Değerler	Yurtseverlik, Ulus Sevgisi	3	0,39

Tablo 3'te değerlerin kategorik dağılımları incelendiğinde, en fazla Kişisel Değerler (%33,38) ve Sosyal Değerler (%32,72) kategori grubundaki değerlerin aktarıldığını, daha sonra ise Evrensel Değerler (16,36) ve Ahlaki Değerler (%12,3) aktarılırken, Aile Değerleri (%2,51), Dini Değerler (2,38) ve Milli Değerlerin (0,4) diğerlerine oranla çok az yer aldığı dikkat çekmektedir.

Kişisel Değerlerin (%33,38) en üst seviyede yer alması buna karşın Milli Değerlerin (0,4) en alt sırada kaldığı sonucu, anaokullarının sınıf kitaplarındaki hikaye kitaplarında en çok bireyselliğin ön planda tutulduğunu, ulusal değerlerin ise çocuklara yeterince kazandırılmasında hikayelerin bir araç olarak kullanımının hedeflenmediğini düşündürebilir. Ancak 18. MEB Şurası kararlarında toplumda bütünleşme, paylaşma ve değerlerin devamlılığını sağlamak için ulusal bayramlar, belirli gün ve haftalar kutlanmalı, yerel yönetimlerin ve sivil toplum örgütlerin desteği alınmalıdır denmiştir. Buradan hareketle okul öncesi eğitim etkinliklerinde bu değerlere öncelik verilmesi beklenmektedir.

Milli Değerler (% 0,4) ve Evrensel Değerler (16,36) arasındaki büyük farklılık, bize okul öncesi eğitim sınıf kitaplarındaki hikaye kitaplarında, millet olmak yerine, dünya vatandaşı olmanın özendirildiğinin göstergesidir. Evin ve Kafadar (2004)'ın yaptığı "İlköğretim Sosyal Bilgiler Programının Ve Ders Kitaplarının Ulusal Ve Evrensel Değerler Yönünden İçerik Çözümlemesi isimli çalışma" da ise, özellikle ilköğretim programları ve ders kitaplarında ulusal değer kategorisine ağırlıklı olarak yer verildiği bulgusu vurgulanmaktadır. İkinci kademede ise yine ulusal değer kategorilerinin geçme sıklığından fazla olmamak

kaydıyla, evrensel değer kategorilerinin de ağırlık kazandığı görülmektedir. Bu bulgular, değer kazandırmada birinci kademedan ikinci kademeye doğru, ulusallıktan evrenselliğe bir eğilim olduğu sonucuna ulaşmamız şeklinde yorumlanabilir. Bu açıklamalardan yola çıkarak ve okul öncesi çocukların genel öğretim ilkelerinden yaşayarak öğrenme ve yakından uzağa ilkesi kapsamında önce ulusal değerlerin yerel kültürün daha sonra evrensel değerlerin verilmesi gerekmektedir. İncelenen okul öncesi dönem sınıf kitaplarının değerler eğitimi içeriğinin bu durumda hayata yakınlık ilkesinden uzak olarak seçildiği söylenebilir.

Tablo 3'te Aile Değerleri (2,51) en alt sıralarda aktarılırken, Sosyal değerler (32,72) en yüksek sıralamada yer aldığı dikkate çekmektedir. Bu sonuç, erken yaş döneminde bireyin öncelikli değer ihtiyaçları dikkate alındığında içinde yaşadığı aile ve aileye ait değerler öne çıkmaktadır. Çünkü bu yaş döneminde aile çok önemli bir etkidir. Çocuklar aile bireylerini model alır, onların sosyal ilişki kalıplarını gözlemler, taklit eder ve en önemlisi onların yaşantılarına katılım göstererek değerleri öğrenirler (Bal, S. 2013; Şimşek, 2013). Buna rağmen incelenen hikaye kitaplarında sosyal değerlerin daha öncelikli tercih edilmiş olması dikkate çekicidir. Benzer bir durum dini değerlerde de görülmektedir. Dini değerlerin (%2,38)'ine hikayelerde az bir oranda yer verildiğini görülmektedir. Ancak Güler, Dereli & Hazar'ın (2013) çalışmasında Okulöncesi eğitim programlarında bu gibi değerlere öncelik verildiği bulgusu dikkate çekmektedir.

3.4. Hikayelerde Aktarılan Değerlerin Milli Eğitim Bakanlığı'nın Değerler Listesiyle Uyumluluğu

İncelenen hikaye kitaplarının Okul Öncesi Eğitim Programı ile uyumluluğu önemli bir kriterdir. Bu çalışmada Güler & Dereli & Hazar (2013)'in çalışmalarında öğretmen görüşleri ile okul öncesi eğitim programında belirledikleri değerler dikkate alınmıştır. Tablo 4'te hikayelerde hangi değerlerin ne kadar sıklıkla yer aldıkları verilmiş olup MEB Okul Öncesi Eğitim Programlarında yer alan değerler "*" ile işaretlenmiştir.

Tablo 4 Hikayelerde Aktarılan Değerler ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın Okul Öncesi Eğitim Programında yer alan değerler karşılaştırması

Value	F	Value	F
Mutluluk	58	Sağlığa önem verme	14
*Sevgi	57	*İyilik halini sorma	13
*Yardımseverlik	42	Farkında olma	13
*Nezaket	41	Cesaret	12
*Paylaşma	34	Düzenlilik	12
Mücadele etme	33	*Demokrasi	11
*Dostluk	27	*Temizlik	9
*Selamlama	25	*Dürüstlük	9
*Duyarlılık	24	Liderlik	9
Çalışkanlık	23	Kararların sonuçlarını göz önünde tutma	9
Kendini kabul etme	22	*Takım bilinci	8
*Aile birliği	19	*Müziğe vurgu	8
Olumluluk	18	*Özgürlük	7
*Saygı	17	*Sabır	7
Adalet	16	*Ödül	7
Kendine güven	16	*Mütevazilik	7
Estetik	16	*Doğa ve Çevre	6
Misafirperverlik	16	*Allah sevgisi	6
Sorumluluk	15	*Hoşgörü	5
Güven	15	*Minnetarlık	5
Empati	14	Tasarruf	2
Barış	14	*Ulus sevgisi	2

Tablo 4 incelendiğinde MEB Okul Öncesi Eğitim Programında vurgulanan değerlerin hikaye kitaplarında da yer aldıkları görülmektedir. Buna rağmen programda vurgulanmayıp yine de hikaye kitaplarında Mutluluk, Sağlığa Önem Verme, Farkında Olma, Cesaret, Düzenlilik, Mücadele etme, Çalışkanlık, Kendini Kabul etme, Olumluluk, Öz güven, Empati değerlerinin 10 ve yukarısı frekans sıklığında yer aldıkları dikkat çekmektedir. Hikaye kitaplarında yer alan değerlerin birden farklı kategorilerde ve çok geniş bir frekans aralığında oldukları tespit edilirken, Güler, Dereli ve Hazar (2013) MEB programlarında vurgulanan değerlere ilişkin tespit ettikleri veriler daha az sayıda kategori ve frekans aralığında oldukları görülmektedir. Bu veri hikaye kitaplarının değerleri kapsayıcılık bakımından MEB programı içeriğiyle uygunluk taşıdıkları şeklinde yorumlanabilir.

3.5. Hikayelerin Değer Aktarımlarında Kullanılan Yaklaşımların Değerlendirilmesi

Değerler; kişiler arası etkileşimden, aileden ve diğer toplumsal etkilerden denenerek ve gözlemlenerek öğrenilir. Bu yüzden açık bir şekilde değerlerin metodolojik ve kasıtlı bir biçimde öğretilmesi gerekir (Bishop, 1993). Bu kapsamda çocuğa yönelik kitap yazarken veya seçerken “çocuğa görelik” ilkesine, çocuğun gelişim özelliklerine ve yaş grubuna uygun olmasına da dikkat edilmelidir.

Araştırma sonucunda dikkat çeken değerlerden biri de girişimciliktir. Bu değer kitaplarda yeni bir yaşama geçmek, yeni bir fikir edinmek, yaratıcı bir fikri olmak, bu fikri hayata geçirmek, girişimde bulunmak, çözüm üretmek, farklı bir yol denemek anlamlarında aktarıldığı görülmektedir. Oysaki Erikson’a göre 3-6 yaş dönemindeki çocuklar içinde buldukları dönemde: utanç ve şüpheye karşı özerklik dönemindedir. Bu aşamada çocukların hareketliliği arttıkça ve çocuğa bakım verenler onu uygun bir şekilde yönlendirir ve sınırlandırır, çocuklar dünyayı keşfederler ve çocukta özerklik duygusu gelişir. Bu aşamada elde edilebilen psikososyal güçle isteyerek kendi kendini kontrol altına alırlar (Dunkel, Curtis S. & Sefcek, Jon A. 2009). Bu değer çocuğun gelişim özellikleri dikkate alındığında, ileriki yaşamına etki edebilecek önemli bir değer olarak öne çıkmaktadır. Bu nedenle girişimcilik değeri özendirilerek, desteklenerek aktarılması gereken bir değerdir. Buna rağmen kitaplarda bu değer çoğunlukla sorun oluşturan, kendisiyle mücadele edilmesi gereken, engellenen kişilik özellikleri üzerinden aktarıldığı tespit edilmiştir.

Benzer bir değer aktarım yaklaşımı özgürlük değeri için de kullanılmıştır. Değerin aktarımı için, özgürlüğü tercih etmenin felakete yol açacağı, perişan kalınacağı ve pişman olunacağı şeklinde verilmektedir. Vygotsky bu yaş döneminde sosyal etkileşimin önemine vurgu yapmaktadır. İncelenen hikaye kitaplarında bu görüşü destekler mahiyette bulgular elde edilmiştir. Sosyal değerler kategorisinde yer alan Dostluk, Misafirperverlik, Selamlama, Takım Bilinci, Nezaket, Güven, Paylaşma, Duyarlılık, Empati, Farkında Olma, Adalet-Adil Olma, Sorumluluk değerlerinin yüksek bir oranda hikaye kitaplarında yer aldığı görülmektedir.

Çocuk kitaplarında, çocukların yeni yaşantılar kazanmalarına olanak sağlayan en temel öğelerden biri de hikayelerdeki kahraman ve kahramanın nitelikleridir. Bu açıdan bakıldığında, kitaplarda aktarılmak istenen değer karşılığında kullanılan ama olumsuz aktarım yolunun tercih edildiği rol davranışlardan en dikkat çekenler Tablo 5’te listelenmiştir.

Tablo 5. Hikayelerde Aktarılmak İstenen Değer Karşılığında Kullanılan Rol Davranış

Aktarılmak İstenen Değer	Kullanılan Rol Davranış
Dürüstlük	Kurnazlık
Çalışkanlık	Tembellik
Güven	Aldanmak
Arkadaşlık	Yalnızlık
Alçakgönüllük	Küçümseme
Kendini kabul	Aç gözlülük
Liderlik	Kendini Düşünmek

Hikayelerde aktarılmak istenen değer karşılığında kahramanın kullandığı rol davranış konusunda Sever (2008) kahramanın davranışları, karşılaştığı sorunları çözmedeki kararlılığı, amaca ulaşmada izlediği yöntemlerin niteliği ve bu eylemler bileşkesinin söz ve davranışlarla somutlaştırılmasının, çocukları kahraman gibi düşünmeye ve hareket etmeye sevk ettiğini vurgulamaktadır.

Değer aktarım yollarından bir tanesi de olumsuz yolla aktarım ya da tersi davranışın verilmesi yoluyla yapılmaktadır. İncelenen 78 hikaye kitabının 46’sında olumsuz örnekleme yoluyla değer aktarımı yapılmıştır. Bu değerler nitelik bakımından incelendiğinde, olumsuz yollardan değil de, olumlu şekilde aktarılması gerekmektedir. Çocuğun algısına göre iyiliğin ya da kötülüğün tarafını tutmakla olumlu veya olumsuz karakter kimliği, kişiliği edinmiş olurlar (Karatay, 2011). Bu şekilde değer aktarımının yapılması dolaylı yoldan olumsuz özelliklerin de kazanılacağını düşündürmektedir. Örneğin arkadaşlığı, yalnızlık kavramı üzerinden,

alçak gönüllüğü küçümseme üzerinden anlatmasında olduğu gibi çocuk yalnız kalmayı ya da böbürlenmeyi öğrenebilir. Hikayelerdeki olayları izleyen çocuğun duygularıyla birlikte aklı da etkilenir, bu yüzden kitaplarda özellikle olumlu bakışın önemi vurgulanmalıdır (Gönen, 2015). Olumsuz örneklemeyle değer aktarımı çocuğun karakter gelişimini olumsuz etkileyebilir. Olumlu değerler zarar veren ya da kaybeden nitelik taşımamalıdır. Bu çocukların olumsuz duygular yaşamalarına, güvensizlik duymalarına neden olabilir. Özellikle dürüstlük kavramı, işlendiği kitapların çoğunda yalan söyleme, kendini olduğundan farklı gösterme ya da doğruyu söylememe şeklinde ele alınmıştır. Bazı hikaye kitaplarında ise dürüst olmayan, gerçeği söylemeyen şekilde tasvir edilen karakterler ödüllendirilmiş ya da kazançlı çıkmıştır. Burada kurnazlığın kazanca götüreceğini ve alkışlanacağı çocuklara aktarılmış olur. Bunun yerine sorunlarla mücadele, birlikte karar vermek, çok çalışmak ve sonuca ulaşmak, başarmak gibi olumlu değer örnekleriyle aktarılması çocuğun karakter gelişimine olumlu etki yapacaktır.

Bir başka değer aktarım yolu hikaye kitaplarında, değerlerin olumlu ve olumsuz örnekleme aynı anda kullanarak aktarma olarak belirlenmiştir. Örneğin çalışkanlık değerini hem çalışkan olan kahramanlar hem de zıt bir özellik olan tembel bir kahraman üzerinden aktarıp, hikayenin sonunda tembel olan karakterin, kötü yönünü görüp, pişman olduğunu ve böylelikle olumlu değerinin özendirildiği görülebilmektedir. Bu yöntemin çocuklar üzerinde olumlu sonuçlar doğuracağı düşünülebilir.

Ayrıca okul öncesi dönemde çocuklar soyut kavramları tam olarak kavrayamadıklarından, dini değerler genelde doğa metaforu kullanılarak somutlaştırılmış ve çocukların ilgisini çekmesi amacıyla estetik değerlerle birlikte aktarılmıştır. Değer aktarımında metafor kullanımı okul öncesi çocukların düşünme becerilerine göre somut özellikler taşınmalı ve çocuğun bildiğinden emin olunan konu ve olaylar üzerinden aktarım yapılmalıdır.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Değerlerin önemli bir özelliği, doğuştan bireyle birlikte gelmeyi yaşamalar ve öğrenilerek kazanılmasıdır. Bu nedenle okul öncesi eğitim döneminde değerlerin edinimi başlı başına bir eğitim sorunudur. Okul öncesi eğitim de değer eğitiminin farklı yolları vardır. Bunlardan biri hikayelerden yararlanmaktır. Bu amaçla okul öncesi sınıf kitaplıklarındaki 78 hikaye kitabı değer aktarımı açısından incelenmiş ve şu sonuçlar çıkarılmıştır:

- Aktarılan değerler, belli kategorilerde (Kişisel, Sosyal ve Evrensel Değerler) yığılmaktadır.
- Çağın özelliklerinin gerektirdiği özgürlük, girişimcilik, özgüven gibi değerlere az yer verilmiştir.
- Hikaye kitaplarındaki değer aktarımında pedagojik ilkelere kısmen uyulmaktadır.
- Ulusal değerlerden ziyade evrensel değerler aktarılmaktadır.
- Aile değerlerinden ziyade sosyal değerlerin aktarılmaktadır.
- MEB Okul Öncesi Eğitim değerleriyle yüksek oranda örtüşmektedir.
- Sınıf kitaplıklarında yer alması gereken hikayelerin eğitim programına uygun ve çocukların bu yaş döneminde ihtiyaç duyduğu değerler bakımından orantılı seçilmemektedir.
- Olumlu değerler olumsuz değerler içinde verilmektedir.
- Hikayelerde yer alan değerlerin aktarım yolları çocukların gelişim özellikleriyle kısmen uyum göstermektedir.

Bu sonuçlardan hareketle, gerek araştırmacılar ve gerekse uygulayıcı ve kitap yazarlarına şu önerilerde bulunulabilir:

- Bu yaş grubuna yönelik hikaye kitapları çocukların pedagojik özellikleri dikkate alınarak yazılmalıdır.
- Okul öncesi sınıf kitaplıklarındaki kitaplar çocuk gelişim özellikleri ve programla uygunluk bakımından özel bir denetimden geçirilmelidir.
- Bu yaş grubuna yönelik değer aktarımlarında öncelikli olarak sırasıyla bireysel, ailevi, toplumsal ve evrensel değerler sıralaması dikkate alınmalıdır.
- Uygulayıcılar olarak öğretmenler okuma kitaplarını tercih ederken, müfredata ve çocuk gelişim özelliklerine dikkat etmelidir.
- Öğretmenler değer aktarımında hikayeleri seçerken orantılı davranmalıdırlar.
- Değer aktarımı uygulama etkinlikleri yöntem, teknik, materyal ve çevre bakımından derinlemesine incelenebilir.
- Okul öncesi kurumun içinde var olduğu toplumun temel değerlerinin ışığı altında değerler ele alınmaya başlanmalıdır.

KAYNAKLAR

- Akyol, T. (2012). "Resimli Çocuk Kitaplarında Yer Alan Değerlerin İncelenmesi", Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Al-Somadi, M. M. F. (2012). "The Effect of a Story – Based Programme on Developing Moral Values at the Kindergarten Stage", *Interdisciplinary Journal Of Contemporary Research In Business*, Institute of Interdisciplinary Business Research, 4 (7):354-559.
- Bağcı, E. (2013). "Çocuk Edebiyatı Ürünleriyle Çocuklar İçin Yazılmış Eserlerin Değerler Eğitimi Bağlamında Karşılaştırılması", Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Manisa.
- Bal, S. (2013). "Erken Çocukluk Döneminde Temel Değerlerin Kazanılmasında Aile Yaşantısının Önemi Ve Etkisi" Uluslararası Antalya Değerler Eğitimi Sempozyumu, 28-29 Mayıs 2013, Antalya Valiliği Koordinasyonunda, İl Millî Eğitim Müdürlüğü ve Akdeniz Üniversitesi işbirliğinde, (168-177). Antalya.
- Bishop, C.D. (Edit). (1993). Report of the Task Force on Values in Education for the State of Arizona, Arizona Department of Education. www.eric.ed.gov, ERIC Document: ED 386 270.
- Cafoğlu, Z. & D. Somuncuoğlu. (2000). Global Values in Education and Character Education. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED449449.pdf> Erişim: 27 .11.2017
- Dunkel, Curtis S.& Sefcek, Jon A.2009. "Eriksonian Lifespan Theory And Life History Theory: An İntegration Using The Example Of İdentity Formation", *Review of General Psychology*, 13(1):13-20.
- Demiriz, S.; Karadağ, A. & Ulutaş, İ. (2003). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Eğitim Ortamı ve Donanımı, Anı Yayıncılık, Ankara.
- Dirican, R. & Daglioglu, E. (2014). "3-6 Yaş Grubu Çocuklarına Yönelik Yayımlanan Resimli Hikaye Kitaplarının Bazı Temel Değerler Açısından İncelenmesi" *Cumhuriyet International Journal of Education-CIJE*, 3(2):44-69.
- Erkowitz, M. W. & Bier, M. C. (2005). What works in character education? A research-driven guide for educators. *Character Education Partnership*, Washington DC, http://www.rucharacter.org/file/practitioners_518.pdf Erişim:10.01.2009
- Elo, S. & Kyngas, H. (2008). The Qualitative Content Analysis Process. *Journal Of Advanced Nursing*, 62(1): 107-115.
- Evin, İ.,& Kafadar, O. (2004). "İlköğretim Sosyal Bilgiler Programının Ve Ders Kitaplarının Ulusal Ve Evrensel Değerler Yönünden İçerik Çözümlemesi Content Analysis Of Social Studies Curriculum And Textbooks Based National And Universal Values", *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(3),293-394.
- Freakley, M.; Burgh, G., & Macsporrان, L. (2008). Values Education in School. Acerr Press: Camberwell Victoria, Australia.
- Gönen, M. (2015). "Çocuk Edebiyatının Genel Hedefleri" (Ed. Mübeccel Gönen), Çocuk Edebiyatı. Ss. 2-9, Eğiten Kiatap, Ankara.
- Güler, T. & Dereli F. & Hazar R.G. (2013).Okul Öncesi Eğitim Programlarında Yer Alan Değerlerin Öğretmen Görüşleri İle İncelenmesi. *Uluslararası Antalya Değerler Eğitimi Sempozyumu*,140-153, Antalya.
- Halstead, J. M. (1996). "Values And Values Education In Schools" *Values in Education and Education in Values*. (Ed. J. M. Halstead And M. J. Taylor), The Falmer Press (A member of the Taylor & Francis Group), London Washington, D.C.
- Karatay, H. (2011). "Çocuk Edebiyatı Metinlerinde Bulunması Gereken Özellikler" (Ed. T. Şimşek), *Kuramdan Uygulamaya Çocuk Edebiyatı* (1. baskı, ss. 77-126), Grafiker Yayınları, Ankara.
- Oğuzhan Kıldan, A. (2011). "Güne Güneşin Doğuşunu İzleyerek Başlamak Gibidir Hayata Okul Öncesi Eğitimle Başlamak", *Eğitime Bakış Eğitim-Öğretim Ve Bilim Araştırma Dergisi*, 7 (20):16-20.
- Oguzkan, Ş.; Tezcan, E.; Tür, G. & Demiral, Ö. (1999). Okul Öncesinde Yaratıcı Çocuk Etkinlikleri, Ya-Pa Yayıncılık, İstanbul.

Ogelman, H.G. & Sarıkaya, H.E. (2015). “Okul Öncesi Eğitimi Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Konusundaki Görüşleri: Denizli İli Örneği”. Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, (29): 81-100.

Quisumbing, L. R. & Leo, J. (2005). Learning To Do: Values For Learning And Working Together In A Globalized World: An Integrated Approach To Incorporating Values Education In Technical And Vocational Education And Training. Bonn: Unesco-Unevoc International Centre For Technical And Vocational Education And Training. Retrieved From, Germany

[Http://www.eric.ed.gov/contentdelivery/servlet/ericServlet?accno=Ed449449](http://www.eric.ed.gov/contentdelivery/servlet/ericServlet?accno=Ed449449) Erişim:2611.2017

Rokeach, M., & F. Regan, J. (1980). “The Role Of Values In The Counselling Situation”, The Personnel And Guidance Journal, 58(9): 576-583.

Sallabaş, M.E.(2013). “Analysis Of Narrative Texts In Secondary School Textbooks In Terms Of Values Education”, Educational Research and Reviews, 8(8), 361-366.

Şahin, G. (2014). “Okul Öncesi Dönem Çocuk Kitaplarında Görsel Bir Uyarın Olarak Resim”, Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 9(3): 1309-1324.

Şimşek, H. (2013). “Eğitim ve Oyun Bağlamında 19. Yüzyılda Türk Çocukluk Anlayışında Değişmeler”, Değerler Eğitimi Dergisi, 11 (25): 215-249.

Sever, S. (2008). Çocuk ve Edebiyat, Tudem Yayıncılık, Ankara.

Tuğrul, B. & Feyman, N. (2006). “Okul öncesi çocukları için hazırlanmış resimli öykü kitaplarında kullanılan temalar”. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi 2. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu, 4-6 Ekim 2006, Yayına Hazırlayan: Sedat Sever). Ankara Üniversitesi Yayınları No:203, 387-392, Ankara.

United Nations Educational, Scientific, And Cultural Organization. (2002). Framework For Action On Values Education In Early Childhood Report (Report No: Ed-2002/Ws/32). Paris: United Nations Educational, Scientific, And Cultural Organization.

MEB 2010

Uyanık Balat, G. & Balaban Dağal, A. (2011). Okul öncesi dönemde değerler eğitimi etkinlikleri. Kök Yayıncılık, Ankara.

Uzunkol, E. (2014). Effect Of Values Education Program Applied In Life Studies Lesson On Self-Esteem, Social Problem-Solving Skills And Empathy Levels Of Students, Gazi Universti, Ankara.

Veziroğlu, M. & Gönen, M. (2012). “Review Of The Eligibility Of Picture Books To The Acquisition Of The Preschool Education Program Of The Ministry Of National Education”, Education And Science, 37(163): 226-238.

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2011). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Seçkin Yayıncılık, İstanbul.

18. Millî Eğitim Şûrası Kararları Öğretmenin Yetiştirilmesi, İstihdamı Ve Mesleki Gelişimi <http://www.memurlar.net/haber/184159/> Erişim 24.12.2017

MEB, Değerler Eğitimi Yönergesi, http://mebk12.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/34/39/749197/dosyalar/2015_02/09093609_degerleregitimi.pdf